

Listopadové číslo Zpravodaje 2010 přineslo trojitý rozhovor o životě v naší farnosti ve druhé polovině dvacátého století. Jeden z dotazovaných, JUDr. Gustav Svěrák, na položené otázky poskytl tak rozsáhlé odpovědi, že musely být pro tiskovou verzi Zpravodaje poněkud zkráceny. Zde vám nabízíme jejich kompletní znění.

Prožíval jste své mládí v Kutné Hoře? Jak na ně můžete vzpomenout v souvislosti s náboženským životem ve farnosti?

V Kutné Hoře u Svatého Jakuba jsem byl 16. února 1941 pokřtěn, 1. května 1947 o první májové u Matky Boží jsem poprvé ministroval a 12. června 1949 u Svatého Jakuba byl u prvního svatého přijímání. S rodiči jsme v neděli chodili do kostela na osmou k Matce Boží. Žil jsem ministrováním. V té době byl arciděkanem Mons. Jan Kohel a kaplany P. Vilém Müller a P. Josef Bělohradský. Vzhledem k tomu, že jsem se brzy naučil latinské stupňové modlitby, byl jsem tzv. hlavním ministrantem, k jehož „povinnostem“ patřilo mít tak jednou za měsíc tzv. turnus, to znamenalo tři všední dny ministrovat ráno v 6.45 u Svatého Jakuba a na pohřbech a svatbách, které na daný turnus připadly. Ve farnosti se dbalo na vysokou úroveň liturgie, a proto byly každou středu schůzky ministrantů a před velkými svátky jsme vše podrobně nacvičovali. Když jsem byl větší, chodil jsem pomáhat kostelníkovi panu Mackovi při úklidu kostela a také zvonit na věž u Svatého Jakuba. Zvonil jsem hlavně v neděli před devátou, před májovými pobožnostmi a v adventu každý večer. Patřil jsem i k pravidelným zvoníkům u Svaté Barbory. V době, kdy jsem byl na gymnáziu, byli rodiče upozorněni, že třídní profesor ve sborovně ostře kritizoval, že ministruji. Ministrovat jsem přestal a začal jsem v sezoně o sobotách a nedělích vypomáhat s prováděním návštěvníků u Svaté Barbory, což jsem považoval za službu farnosti. S ohledem na tyto aktivity jsem měl hodně blízko k událostem ve farnosti.

Jak probíhala za vašeho mládí výuka náboženství?

Výuka náboženství byla do školního roku 1952/1953 povinná s tím, že rodiče mohli žáka nechat vypsát, což se u mého ročníku nestalo. Od následujícího školního roku pak bylo zavedeno pravidlo, že rodiče si museli osobně vyzvednout přihlášku u ředitele školy a oba ji podepsat. Tato procedura byla často doprovázená přesvědčováním rodičů a vedla k výraznému úbytku žáků na výuce náboženství. Výuku náboženství jsme chápali jako školní předmět, z něhož byla nejhorší známka dvojka. Mými katechety byli P. Vilém Müller, P. Josef Bělohradský a P. Karel Vopařil.

Jak jste vnímal změny, které v životě církve nastaly postupně po únoru 1948, v 50. letech a později?

Dlouho jsem nevnímal, že se politická situace nějak negativně promítá do života farnosti. Zpětně si myslím, že P. Müllerovi se dařilo nepřenášet politické tlaky na věřící, a navíc jakmile vycítil uvolnění situace, ihned toho využil (například průvodem na Boží Tělo k sochám na mostě u Svaté Barbory). Navíc generace mých rodičů žila v naději, že to brzy „praskne“, vše se navrátí do starých kolejí, a proto je zapotřebí přežít. Přístupy se pak měnily, když se to dlouho trvalo a lidé se s tím „naučili“ žít.

Že se začíná dít něco nenormálního, jsem si prvně uvědomil, když byl zlikvidován klášter voršilek a hlavně, když byl v tzv. německíádě odsouzen P. Jaroslav Dvořák ze Solopysk, který do Kutné Hory jezdil zpovídat na první pátky. Svoji náboženskou orientaci jsem negativně prvně pocítil, až když jsem se hlásil na vysokou školu a při odvodu na vojnu. V té době byl vyvíjen i silný politický a existenční tlak na mého otce, který byl členem lidové strany. Na jaře 1968 se při bohoslužbách podepisoval dopis vyjadřující podporu kardinálu Tomáškovi a P. Müller začal připravovat ustavení farní rady. Veškeré dění mělo charakter spíše vyčkávací. Nejsilněji mezi farníky působila naděje, že královéhradecká diecéze bude mít konečně svého biskupa. Od roku 1974 jsem měl styk se životem farnosti už nepravidelný.

Jaké vzpomínky z této doby byste považoval za zvlášť osobní, co na Vás nejvíce zapůsobilo?

Na tuto otázku se těžko odpovídá, protože všechny události ve mně něco zanechaly. Chci vypíchnout dvě. Svatovojtěšské oslavy v červnu 1947. To byla velkolepá událost pro farnost a celou Kutnou Horu a okolí. Jako čerstvý ministrant nesoucí korouhev jsem byl patřičně důležitý. V pozdějších letech pro mě měla velký duchovní náboj pravidelná výstava Nejsvětější svátosti konaná vždy od neděle do úterý před popeleční středou u Svaté Barbory, zakončená eucharistickým průvodem.

Jak jste vnímal změny v politickém životě po listopadu 1989 a jaké naděje jste vkládali do života církve? Splnila se tato vaše očekávání?

Pod vlivem sovětské perestrojky začalo i u nás docházet v některých oblastech k mírnému uvolňování. To však neplatilo ve vztahu k církvím a věřícím. Zde nadále trvala neústupnost. Listopad 1989 proto pro věřící znamenal zásadní obrat. Do pastorační se mohli vrátit kněží, kteří neměli státní souhlas, na veřejnost mohly vystoupit řeholní řády, došlo k obsazení biskupských stolců, došlo k návštěvě papeže, začala být vydávána náboženská literatura, nebyl omezen vstup do semináře a byl navázán styk s univerzální církví. O tom všem se katolíkům ani nesnilo. Zachvátila nás všechny euforie. Církev získala svobodu. Záhy se však ukázalo, že morální devastace společnosti je hluboká a horší a dlouhodobější než devastace ekonomická a že tvořící se nová vládní garnitura dostala strach z vlivné katolické církve, a proto začala vytvářet různé překážky pro rozvinutí jejich aktivit. Současně se však ukázalo, že ani věřící ani duchovní nejsou na novou situaci připraveni, respektive nemají dostatek sil a prostředků odpovědět na společenskou poptávku. Doba totality byla příliš dlouhá a zničující. Po Listopadu jsem se dostal pod vliv salesiánů. Oni se nestarali o politické dění, nenaříkali, ale začali plně realizovat svoje poslání. Nezabývali se nějakou hlubokou teologií, ale nabídli výchovu mládeže a trpělivě pro to získávali finanční prostředky, včetně grantů, a úspěch se dostavil. Za největší polistopadovou událost v kutnohorské farnosti považuji zřízení církevního gymnázia a pak považuji za perspektivní propojování akcí kutnohorské a sedlecké farnosti. Současně si myslím, že letošní akce zastřešené výročním farností, zaměřené jak dovnitř farního společenství tak vně, byly vhodně a nevtíravě koncipovány, byly obsahově na úrovni doby a přišly v hodině dvanácté.

Za odpovědi děkují Marie Bisingerová a Katka Telecká